

بررسی نقش آموزش مهارت‌های حل مسأله در بهبود بیماران مبتلا به اختلال استرس پس از ضربه (PTSD) ناشی از زلزله بم (با تأکید برجنسیت)

دکتر فردوس قماشچی^۱

^۱ نویسنده مسئول: دکتری مدیریت تحقیقات عضو هیأت علمی دانشگاه نیروی انتظامی E-mail: Dr_f_ghomashchi@yahoo.com

چکیده

مقدمه: اختلال استرس پس از ضربه (PTSD) به واکنش شدید و معمولاً دیرپا در مقابل عوامل استرس زای شدید نظیر سوانح طبیعی (مانند زلزله، سیل) و بلایای ساخته دست بشر (مانند جنگ، قتل) اطلاق می شود. هدف از انجام این پژوهش، بررسی اثر بخشی آموزش مهارت های حل مسأله در کاهش علائم اختلال استرس پس از ضربه (PTSD) و نوع روشهای مقابله ای در گروهی از زلزله زدگان بم با تأکید بر جنسیت بود.

روش کار: نوع پژوهش از انواع طرحهای تجربی است، پس از نمونه گیری، به وسیله فرم مصاحبه بالینی ساختار یافته و مقیاس اختلال استرس پس از ضربه می‌سی‌سی‌پی برای ۱۶۰ نفر تشخیص PTSD داده شد. و نمونه ها به صورت تصادفی به دو گروه آزمایشی (تحت آموزش مهارت‌های حل مسأله قرار گرفتند) و شاهد (تحت آموزش مهارت‌های حل مسأله قرار نرفتند) تقسیم شدند. پس از آموزش مهارت های حل مسأله مجدداً از نمونه ها، آزمون فرم مصاحبه بالینی ساختار یافته و بدنبال آن آزمون مهارت‌های مقابله‌ای به عمل آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون آماری t و آنالیز واریانس استفاده گردید.

نتایج: حدود ۶۱/۶٪ افراد جامعه دارای علائم PTSD بودند و تفاوت معنی داری بین زن و مرد از نظر شدت علائم PTSD وجود نداشت. در میانگین شدت علائم PTSD در دو گروه آزمایشی و شاهد در نمرات حاصل از تفاضل مرحله پیش آزمون و پس آزمون تفاوت معنی داری وجود دارد این در حالی است که میزان کاهش علائم PTSD در گروه زنان پس از مداخله، تفاوت معنی داری با میزان کاهش این علائم در گروه مردان ندارد. با مقایسه میانگین نمرات آزمودنیها در آزمون مهارت‌های مقابله ای مسأله مدار و مهارت‌های مقابله ای هیجان مدار در دو گروه شاهد و مورد در شرایط پیش آزمون و پس آزمون تفاوت معنی دار آماری مشاهده گردید با این حال بین زنان و مردان از لحاظ میزان استفاده از شیوه مقابله‌ای مسأله مدار، تفاوت معنی داری وجود ندارد و بین زنان و مردان از لحاظ میزان استفاده از شیوه مقابله‌ای هیجان مدار تفاوت معنی دار است.

نتیجه گیری: وجود تفاوت معنی دار بین نتایج پیش آزمون و پس آزمون گروه مورد و گروه شاهد بیانگر تأثیر آموزش مهارت‌های حل مسأله در کاهش علائم PTSD می باشد.

کلمات کلیدی: استرس پس از ضربه (PTSD)، مهارت‌های حل مسأله، مهارت‌های مقابله ای هیجان مدار، مهارت‌های مقابله ای مسأله مدار، زلزله بم

دریافت: ۸۶/۳/۱۹ پذیرش: ۸۷/۹/۱۰

مقدمه

می شود از خود بروز می دهد علایم مشخص آن عبارتند از تجربه مجدد حادثه تروماتیک، کاهش تماس با دنیای خارج و پاسخگویی به آن و انواع علایم شناختی،

اختلال استرس پس از ضربه عبارت است از مجموعه واکنش هایی که فرد در مواجهه با استرس هایی که خارج از ظرفیت روانی اوست و بدنبال یک استرسور که بعنوان یک استرسور شدید، ضربه ای و غیر روزمره تلقی